

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (50)

**СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК
(ЗБІРНИК КОНФЕРЕНЦІЙ)**

Вінниця, 2025

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 20 листопада 2025 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** канд.пед.наук, доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д-р.пед.наук, проф. Мисліцька Н.А., д-р.філол.наук Войцехівська Н.К., канд.філол.наук, доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини)

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(50) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2025. 266с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

РУДА ТЕТЯНА, АТЕСТАЦІЙНИЙ ПЕРІОД: МАРШРУТНИЙ ЛИСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА.....	7
---	----------

ФІЛОЛОГІЧНІ ГОРИЗОНТИ: НАУКОВИЙ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ, ФІЛОСОФСЬКИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ, ІНКЛЮЗИВНИЙ, НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИЙ ВЕКТОРИ

СКРИПНИК НАДІЯ, ЛЕБЕДЬ ЮЛІЯ, КОГУТЮК ОКСАНА, МЕДВЕДЄВА ЛІЛІЯ, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	11
ГРИМАШЕВИЧ ГАЛИНА, УТОЧНЮВАЛЬНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДНИК СИНТАКСИЧНОГО ПРОСТОРУ ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ ЗБІРКИ СЕРГІЯ ЖАДАНА «АРАБЕСКИ»	17
КОСТЬ МАР'ЯНА, ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У МОВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ.....	19
БЕРЕЗОВСЬКА ВІТАЛІНА, ГОНТАР НАТАЛІЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА ОНЛАЙН-СЕРВІСУ КАНОТ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ, ПОВТОРЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ	26
ДІБРОВА ОЛЬГА, ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	30
СТРЕМБІЦЬКА ЛАРИСА, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЛЬСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У НАВЧАННІ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ.....	33
ФЕДОРЦОВА ОЛЕНА, МЕТОД КРЕАТИВНОЇ СТРУКТУРОВАНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	36
ЦЕПКАЛО ТЕТЯНА, ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ У ПІДЛІТКОВІЙ ПЕРІОДИЦІ	39
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, ВИШНЕВСЬКА ЮЛІАНА, ФУРМАНЮК НАТАЛІЯ, КРИВОШЕЄВА ЛІЛІЯ, НАЗАРОВА АНЖЕЛІКА, ТВОРЧІСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК СПІВТВОРЧІСТЬ: СОЦІОЛІНГВАЛЬНИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ.....	46
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, РЕФЛЕКСИВНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	54
БАРЩЕВСЬКА ІННА, РОЛЬ КАЗКОТЕРАПІЇ В ОСМИСЛЕННІ ВАЖЛИВИХ ЖИТТЄВИХ ЯВИЩ, ЗАСВОЄННІ ЦІННОСТЕЙ І МОРАЛЬНИХ НОРМ	59
БЕВЗА ДІАНА, РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОЧОГО ГОЛОСУ У ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ ПРОЗИ.....	61
ВІННИЦЬКА АННА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛОМОВНОЇ СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	65
ГАЛЬЯНОВА ОЛЕНА, ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО ПОДОЛАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	69
ІЩУК ВІКТОРІЯ, ШЕВЧУК АННА, ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	74
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Е.М. ХЕМІНГУЕЯ: РАННІЙ ЕТАП.....	79

ПЛАХОТНЮК ВІКТОРІЯ, ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	85
ПОГОРЄЛОВА АЛІНА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХНІ УКРАЇНСЬКІ ЕКВІВАЛЕНТИ	90
РОМАНУХА ЮЛІЯ, СКРИПНИК НАДІЯ, КЛОЧКО ТЕТЯНА, РОСЛА ІРИНА, ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД	94
КУШКО ІГОР, ЛИСАК ІГОР, ПІДГОТОВКА ДО НМТ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ТА СТРАТЕГІЧНІ РІШЕННЯ	98
ЗРАЛКО АННА, СУЧАСНІ МОВНІ ТРЕНДИ В РЕКЛАМІ ТА МАРКЕТИНГУ	101

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ У ЗБЕРЕЖЕННІ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ШАПОВАЛОВ ВОЛОДИМИР, РОЛЬ ЗНАННЯ ІСТОРІЇ В СТАНОВЛЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ	106
КОЗІГОРА МАРІЯ, ОСВІТА ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	110
МАРЧУК СЕРГІЙ, ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЗА КНЯЗЮВАННЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО	113
ДЖУРАК СЕРГІЙ, ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТА У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО	116
МАКУШЕНКО СВІТЛАНА, КЛЮЧ ДО УСПІХУ: ЧОМУ ОСВІТА ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАЙВИЩОЮ ЦІННІСТЮ	120
СМУШКО ВЛАДИСЛАВ, ТРАДИЦІЇ КОЗАЦЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	123
МАРТИНЮК ЛЕСЯ, МАРТИНЮК ВАДИМ, ОСВІТА ЯК КАТАЛІЗАТОР САМОІДЕНТИЧНОСТІ	
СМАКОТА ЛАРИСА, ПАНАСЕНКО ТЕТЯНА, СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	129
ТОКАР ЛЮБОВ, РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ МЕДІАОСВІТИ	135
КРЕВСЬКА ХРИСТИНА, ІНКЛЮЗИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТУ “Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ” У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	140
ВОЙТЕНКО ГАЛИНА, ФЕЩЕНКО ЮЛІЯ, ПУБЛІЧНІ ПОДІЇ ЯК ОСВІТНІЙ РИТУАЛ: ФОРМУВАННЯ КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ СВЯТКУВАННЯ	142
КУРИЖКА ВІКТОРІЯ, ТАРАСЮК ОЛЬГА, РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	144
СИНЄГУБ ЯРОСЛАВА, ДЖУГОСТРАНСЬКА ІРИНА, ОСВІТА І НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ: МІСІЯ В УТВЕРДЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ	147
ЧЕМЕРИС ІРИНА, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, ОСВІТА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	149
ЗАГОРУЙКО НАТАЛІЯ, ЛЕБЕДИНЦЕВА ОЛЕКСАНДРА, ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	153

ЗАЙЧЕНКО ІВАН, ПОГЛЯДИ ГРИГОРІЯ ВАЩЕНКА НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОСВІТИ В САМОСТІЙНІЙ УКРАЇНІ	157
ЯРОВА АНАСТАСІЯ, ВПЛИВ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	161
КАЗАК ОЛЕКСАНДР, ОСВІТА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	164
КОБУК ОКСАНА, СМОКОВИЧ ТЕТЯНА, ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ РОБОТИ З МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ	166
КУЗЬМИНСЬКА ДІНА, ТВОРЧИЙ ВИМІР ОСВІТИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА УМОВА РОЗВИТКУ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ОГЛЯД ІДЕЙ КЕНА РОБІНСОНА.....	168
ОЖГО ДАРИНА, БУГАЙЧУК АНАСТАСІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	171
ПЕТРУК АННА, ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	174
СУПРУН ЯНА, НАУМИЧ ВАЛЕРІЯ, МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	176
САВЧУК ОКСАНА, ОСТАПУК ВІКТОРІЯ, ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ГРУПОВІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	178
СТАНКЕВИЧ ІННА, НАВЧАННЯ ЯК ДІАЛОГ: РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЧУЖОЇ ДУМКИ	180
ЛЯШУК ДАРИНА, СУПРУНОВА АННА, ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	184
КНЯЖУК ГАЛИНА, СВІТ ГРИ – СВІТ ЕМОЦІЙ: РОЛЬ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО НАСТРОЮ ДИТИНИ.....	186
ЛЮБОВ КИРЧ, ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	191
ШЕВЧУК ОЛЕКСАНДРА, ГЕДЗ ДАР'Я, ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ РОДИНІ	195
ОСИП ЮРІЙ, ОСИП МАРІЯ, ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ БІОХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ....	199
ГОЛЯ ГАЛИНА, ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	204
СВЯТЕНКО БОГДАНА, РІЗНІ ПОГЛЯДИ НА КОНЦЕПЦІЮ СЛОВА “WAR”	207
ПРИСЯЖНЮК ОЛЬГА, МОВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ.....	211
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, ПОЧАТКОВА ОСВІТА ПІД РУМУНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ В ОДНОМУ ПОДІЛЬСЬКОМУ СЕЛІ (1941-1944).....	215
КУШКО ІГОР, ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ ЯК СКЛADOVA НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ НОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	219
БУГА ОКСАНА, СУЧАСНИЙ СТАН ТА РИЗИКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	222

ОСАДЧУК АЛЛА, УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ШТРАФУ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ СТОРОНИ ПИТАННЯ	228
МАРІЯ – ВІКТОРІЯ ВІКТОРУК МАДЯРА, ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ	230
ГАЛАЙДА СТАНІСЛАВ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМФОРТ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЯК УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	233

МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

ІВАНОВА НАДІЯ, «ДІТЛАХИ В САДОЧКУ ГРАЛИ – СВЯТО РАДО ЗУСТРІЧАЛИ»	236
НАГОРНЮК ВАЛЕНТИНА, МАЗУР АЛЬБІНА, РОЗВИТОК МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ	240
МАШТАЛЯР ЙОСИП, ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	244
МЕЛЬНИК ЄВГЕН, ФУТЗАЛ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ	246
МЕЛЬНИК СВІТЛАНА, РОЛЬ ВИКЛАДАЧА З ДОДАТКОВОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ІНТЕРЕСУ ДО МУЗИКИ	250
СЛОБОДЯНЮК ОЛЕНА, КОМПЛЕКС ІГРОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ	255
ТЕРЕПА АЛЛА, МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ	262

ВИМОГИ

до підготовки науково-методичних статей

за значенням уточнювальних конструкцій в одному реченні, завдяки чому автор досягає чіткості висловлювання, конкретизує зображуване, надає цим одиницям смислового навантаження, акцентуючи на них як необхідних елементах тексту: *Якщо сидіти тут, в офісній кухні, на десятому поверсі, й дивитися вниз, на місто, може видатися, що на вулицях досі триває літо. Тепер стояла тут, в готельному душі, мокра й замерзла, в чужому*

прифронтовому місті. Поруч, під деревом, сидів пес, вівчарка.

Отже, уточнювальні члени речення – важливий складник синтаксичного простору збірки прозових текстів Сергія Жадана «Арабески», які поряд з іншими синтаксичними одиницями, насамперед ускладнювальними, демонструють особливості творчої манери автора, що робить його тексти впізнаваними з-поміж інших, репрезентуючи водночас своєрідну синтаксичну організацію текстів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гримашевич Г. І. Однорідні члени речення в синтаксичній організації прозових текстів збірки «Арабески» Сергія Жадана. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2025. Вип. 1 (104). С. 134 – 144.
2. Жадан Сергій. Арабески. Чернівці: Меридіан Черновіц, 2024. 136 с.
3. Загнітко А. П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Доцецьк, 2011. 992 с.
4. Новікова О. О. Просте ускладнене речення в сучасній українській літературній мові: структура, семантика. Дисертація ... докт. філол. наук: 10.02.01. Луцьк, 2021. 467 с.

*Стаття надійшла до редакції
08 жовтня 2025 р*

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У МОВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ

УДК 811.161.2'373.61

КОСТЬ МАР'ЯНА,

здобувачка освіти Чортківського гуманітарно-педагогічного
фахового коледжу імені Олександра Барвінського

Науковий керівник: Швед Ганна,

викладач філологічних дисциплін Чортківського гуманітарно-педагогічного
фахового коледжу імені Олександра Барвінського

Анотація: у статті зроблено екскурс в історичне минуле нашої мови, де мали місце фемінітиви, проаналізовано причини витіснення їх у радянський період, а також висвітлено питання політичної боротьби за повернення цього лексичного пласту мови у сучасну українську літературну мову. На прикладі огляду текстового наповнення підручників «Українська мова» за редакцією різних авторів висвітлено питання утворення фемінітивів і їх використання у мовленні учнів початкової школи, що сприятиме утвердженню нашої мовної ідентичності.

Ключові слова: фемінітиви, маскулінітиви, суспільні стереотипні норми слововживання, найпродуктивніші моделі творення фемінітивів, гендерне регулювання мови.

Постановка проблеми: мовознавчі та фемінітивів в усному та письмовому політичні аспекти проблеми використання мовленні українців.

Мета: проаналізувати мовознавчі та політичні аспекти повернення фемінітивів у сучасну українську літературу мову; визначити роль початкової ланки освіти у відновленні традицій щодо використання фемінітивів як в усному, так і писемному мовленні українців.

Завдання:

1. Зробити огляд літератури з даного питання.
2. Розкрити суть проблеми.
3. Проаналізувати матеріали підручників початкової школи «Українська мова» з метою виявити, наскільки НУШ відповідає на запити суспільства щодо повернення мові незаконно витісненого пласту лексичного матеріалу — фемінітив.

Фемінітиви (фемінативи; *nomina feminativa, nomina feminina*; від лат. *femina* — жінка, *femininus* — жіночий) — це група морфологічних одиниць, маркованих граматичним жіночим родом, альтернативних або парних аналогічним одиницям чоловічого роду, що утворює здебільшого стилістично забарвлений прошарок словникового складу, сфера вжитку якого часто перебуває за межами літературного мовлення [6].

Поміж іменниками — назвами професій, звань, посад — є чимало слів, уживаних у формі чоловічого роду для позначення і чоловіків, і жінок: академік, інженер, кандидат, педагог, президент, ректор. Це пояснюється тим, що колись такі професії мали тільки чоловіки. У міру набуття їх жінками з'явилися жіночі відповідники — фемінітиви: *вчителька, бандуристка, доповідачка, лікарка, організаторка й подібні*. Сьогодні почали впроваджуватися у вжиток фемінітиви — слова жіночого роду, аналогічні поняттям чоловічого роду: льотчик — льотчиця, письменник — письменниця, професор — професорка. Якщо поетеса чи льотчиця й до сьогодні нікого не дивували, то слова фотографеса, виборчиня,

борчиня, критикеса поки що здаються дещо незвичними. Однак фахівці вважають їх цілком закономірними для української мови.

Також слід зауважити, що фемінітиви не є чимось унікальним для української мови. Вони поширені й в інших слов'янських мовах. Якщо ми поглянемо на словацьку, чеську та польську мови, то побачимо, що, особливо у словацькій і чеській, утворення фемінітивів є настільки розповсюдженим явищем, що вони стали нормою. У чеському університеті прийнято звертатися до жінки: «Пані професорко». Якщо ви звернетесь: «Пані професоре» — не лише порушите норми чеської мови, але й можете образити професорку.

Чи притаманні фемінітиви нашій мові та коли виникли найперші?

В українській мові фемінітиви мають дуже давню історію. Найперші утворились у період так званої праіндоєвропейської єдності. Мовознавиця Марія Брус зазначає, що фемінітивами індоєвропейського походження є загальні назви жінок за родинними стосунками та атрибутивними ознаками: баба, мати, вдова. У «Повісті минулих літ» читаємо: «І сказали кияни: «Прийдеться нам [нести]. Князь наш убитий, а княгиня наша хоче [йти] за вашого князя». Тут маємо фемінітив «княгиня». У «Слові о полку Ігоревім» зустрічаємо такі слова: «дѣва», «дѣвка», «мати», «Богородица» [5].

Назви для позначення жінок є і в староукраїнських пам'ятках 16–18-го століть. Спершу це була лише сфера родинного і домашнього побуту. Згодом, коли жінка отримала майнові права, це також відобразилось у писемних пам'ятках. Наприклад, у першому українському словнику Памви Беринди «Лексіконъ славеннороскій і именъ тълкованіє». У першому українському друкованому словнику — «Лексисі» Лаврентія Зизанія (1596) було 7 жіночих найменувань (горбата,

дочка, медведиця, молодиця, невістка, скорчена, сляка «скривлена»)

У словниках початку 20-го століття можемо знайти фемінітиви, що стосувалися родової, станової приналежності, професійної діяльності. Чимало фемінітивів зафіксовано в словнику Бориса Грінченка (1907–1909 роки). Там можна знайти «аптекарку», «арештантку», «артистку», «архв'ярку», «арфистку» тощо.

На початку 20-го століття українські науковці жваво дискутували про фемінітиви, адже жінки впевнено займали місця в різних сферах діяльності. Іван Огієнко в «Нашій літературній мові» влучно сказав: «Наша мова витворила паристі форми для назв істот: чоловічі й жіночі, наприклад, учитель — учителька, професор — професорка, гість — гостя, друг — другиня, учень — учениця».

Політична дискусія про фемінітиви та жіночі прізвища велася під час правописної конференції 1927-28рр. Учасники висловилися за відмінювання та варіативність, але активісти жіночих партійних організацій виступили категорично за те, що жіночі прізвища «не повинні бути відмінними від чоловічих».

А потім в Україну прийшли криваві 1930-ті, почалась тотальна русифікація. Вживання фемінітивів стерлося, зійшло нанівець.

До активного проговорювання фемінітивів українці повернулись аж після здобуття незалежності. А входження жінок у різні сфери діяльності провокує появу величезної кількості фемінітивів.

З розвитком сучасної теорії гендеру і феміністської лінгвістики, однією з ключових тез якої є відставання мовних засобів від реалій зростання суспільного значення жінок у сучасному житті, увагу дослідників усе частіше привертає активізована словотвірна підсистема фемінітивів (фемінативів), утворюваних суфіксальним способом від чоловічих

особових назв за професійним, посадовим, соціальним станом.

Нагадаємо, що у 2018 році в мережі проводили флешмоб із закликом до правописної комісії унормувати вживання в українській мові фемінітивів.

Учасники флешмобу публікували пости із тегом #легалізувати фемінітиви, а також надсилали листи в Українську національну комісію з питань правопису з пропозицією додати до нового проекту правопису положення про варіативне вживання іменників-назв професій і посад — поруч із чоловічими формами додати фемінітиви.

На базі Національного агентства кваліфікацій була створена постійно активна робоча група, метою роботи якої є розробка нового, актуального Класифікатора професій [12].

Правописну комісію закликали рекомендувати вживання фемінітивів на позначення жінок у професійному контексті, у тому числі жінок із військовими званнями — не лише у розмовній мові, а й унормувати вживання фемінітивів у публіцистичному, художньому, науковому та в офіційно-діловому стилях.

Як відомо, за словами експертів Інституту мовознавства імені Олександра Потебні Національної академії наук України, прихильники фемінітивів апелюють до того, що в українській мові є давня традиція давати окремі позначення чоловіків і жінок за ознакою професії, заняття, соціального стану (учитель/учителька, господар/господиня, майстер/майстриня), і є словотвірні засоби, які дозволяють розширювати цю традицію.

Важливий крок для входження фемінітивів в наше життя зробив Кабмін у 2019 році. 22 травня було ухвалено Правопис української мови у новій редакції, в якому затвердили використання та найпродуктивніші моделі творення

фемінітивів. Цей документ замінив стару редакцію правопису 1992 року.

Нова редакція повернула до життя деякі особливості правопису 1928 року (так званого Харківського правопису), які були частиною

української орфографічної традиції.

ЗАУВАЖТЕ! Правопис не пропонує ніяких жіночих назв посад чи професій. Він тільки подає суфікси, за допомогою яких ті назви можна утворити.

Фемінітиви в українській мові переважають у розмовному, публіцистичному та художньому стилях, натомість не притаманні офіційно-діловому та науковому. Тому їх використовувати НЕ рекомендовано в науковому та офіційно-діловому стилях мови, адже слід дотримуватися ЧИННОЇ норми.

Фемінітиви досі «ріжуть вухо» багатьом українцям, дратують, смішать. Чому?

По-перше, тому що ми в процесі ознайомлення і звикання. Потрібна практика. Найчастіше люди не замислюються, що частина тих іменників, які вони використовують, належить до фемінітивів (лікарка, докторка, секретарка, юристка). Проте зараз, коли їх помітно більше в мові, дискусійний резонанс зростає.

Щоб при звичаїтись до змін, носіям мови теж потрібен час. Якщо ви пам'ятаєте, «проект» з «є» теж не відразу прижився. Ми і слово «журі» ще 20 років тому писали через «ю», і спершу люди не сприймали це, мовляв, не звучить. А запитайте зараз молодше покоління, чи їм звучатиме «жЮрі». І почуєте відповідь: ні. Українська мова — жива й активно розвивається, поповнюючись новотворами. Є багато галузей, у яких працюють більше жінок, ніж раніше. І мова шукає ті слова, які б їх називали. До прикладу, «дизайнерка», «науковиця», «фотографиня» («фотографка»), «президентка», «айтішниця» ні в кого не викликають питань.

Отже, звучить/не звучить — питання практики. Якщо фемінітиви частіше лунатимуть з медіа, художніх, публіцистичних і документальних текстів, у соцмережах, у кіно й театрі, люди охочіше залучатимуть їх у своє мовлення.

По-друге, відбулось зросійщення українців. Для частини українців тривалий час у пріоритеті була російська мова. Сумно, але це слід визнати. А для російської мови фемінітиви якраз не характерні — структура наших мов суттєво відрізняється. Створені в російській мові фемінітиви часто мають зневажливе забарвлення. Порівняйте: «лікарКа» — «докторШа», «ректорКа» — «ректорШа», «міністерКа» — «министерШа». І ось ця російська традиція досі ще тяжіє над нашими людьми. Але ми в силах повернути нашій мові те, що витіснялося, винищувалося й було забуте. Тож підкреслимо нашу ідентичність, борімося за неї. Не відмовляймо в задоволенні послуговуватися всім спектром багатства й різноманіття української мови, включно з фемінітивами.

По-третє, відлуння патріархату тяжіє над нами досі. Прожиті століття патріархату теж впливають на суспільство: і досі маскулінітивів значно більше, ніж фемінітивів. Це нагадування про те, що жінки довгий час були безправними «невидимками» у соціумі.

Часом жінки свідомо відмовляються від того, щоб їхню професію називали фемінітивно, мовляв, це якесь приниження або применшення. Але це хибна думка, адже саме завдяки фемінітивам ми можемо підкреслити гендерну рівність. Також це вияв поваги до жінки в певному виді діяльності. Таким людям варто порекомендувати глибше вивчити історію української мови, це допоможе їм змінити свою думку. І якщо звідусіль звучатиме, наприклад, «міністерка», ми одного разу

подумаємо: «А як же ми раніше жили тільки з «міністрами»?»

Роль жінки у сучасному суспільстві значно збільшилась. Тож фемінітиви мають місце бути та з часом вони стануть нашою буденністю.

Аргументи на користь фемінітивів

1. *Уникання фемінітивів збіднює мову.* Ще 50 років тому українські мовознавці говорили про те, що фемінітиви притаманні українській мові і їх треба вживати активніше. У 1999 році Олександр Пономарів, мовознавець, автор понад 250 наукових, науково-популярних і науково-публіцистичних праць з історії, стилістики та культури української мови, зазначив, що вживання чоловічого роду на позначення жінки суперечить морфолого-синтаксичним нормам української мови. Суфікси, за допомогою яких творяться фемінітиви (-к, -иця, -иня в українській мові та -k, -ini/-yni в польській), є історично закоріненими та продуктивними, тобто, від них утворюється значна кількість нових слів. «Продавчиня» звучить набагато краще, ніж «продавиця». «Фотографиня» — незвично, але відповідає законам українського словотвору, і до цього слова можна звикнути», — зазначає Олександр Пономарів.

2. *Витіснення фемінітивів з офіційної мови у побутову нівелює активну суспільну роль жінки.* Відповідно до того, як ринок праці гендерує суспільство, систематично знецінюючи діяльність жінок, так і мова залучається в ці механізми знецінення та упідлеглювання. Тож задля демократизації суспільного життя, маємо розвивати символічний капітал у жіночих назвах професій. Для цього потрібно, щоб більше жінок на високих посадах (наприклад, на посаді головної лікарки чи директорки) вживали у в офіційних документах на позначення своєї посади фемінітиви.

Як навчитися творити фемінітиви?

Спосіб 1: словниковий

Зазирніть у короткі словники фемінітивів, які пропонує Google. Також є друкований словник фемінітивів, у якому авторка Марія Брус збрала 8000 слів — «Історичний словник фемінітивів української мови». Окремо можна порекомендувати її книгу «Розвиток української мови в XI–XV ст. Теоретична й практична частини», де ретельно зібрані історичні передумови формування фемінітивів у нашій мові. Фемінітиви є в академічних словниках. Можливо, вам і не потрібно буде нічого утворювати — слово вже є в словнику.

Спосіб 2: за допомогою суфіксів

Нам допоможе розділ суфіксів українського правопису. Є близько 13 суфіксів, що допомагали чи допомагають створювати фемінітиви, але найбільш продуктивних і широко вживаних зараз чотири.

Як правильно утворити фемінітив?

Фемінітиви створюються від маскулінитивів (назв чоловічого роду) за допомогою більш ніж 10 суфіксів, як -к(а), -иц(я), -ниц(я), -овиц(я), -ин(я), -ес(а), -ис(а) та ін. Але сьогодні найвживанішими є чотири: -к-, -иц-, -ин-, -ес-.

- Суфікс -к- — найпопулярніший і найуніверсальніший суфікс к-фемінітивотворець: «журналіст» — «журналістКа», «лікар» — «лікарКа», «вчитель» — «вчительКа».

- Суфікси -иц-, -ин- використовуються у більшості випадків, якщо слово закінчується на -ник, -ень, -ець: «керівник» — «керівнИЦя», «учень» — «ученИЦя», «фотограф» — «фотографИНя», «митець» — «мисткИНя».

- Менш уживаним є суфікс -ес-. Часто використовується в словах іншомовного походження: «поет» — «поетЕСа», «барон» — «баронЕСа» [1].

А що ж робити, якщо неможливо утворити фемінітиви? Звичайно, існує ряд

слів, утворити форму жіночого роду від яких складно, або й неможливо, наприклад – мер, посол, майор, прес-секретар, член-кореспондент, живописець, арбітр тощо. Одна з причин полягає в тому, що ці професії від самого початку створювалися для чоловіків, і присутність жінок навіть не розглядалася. Інша – назви іншомовного походження.

У таких випадках до цих назв, варто додавати слово «пані» («пані посол», «пані майор», «пані арбітр») або шукати слова-замінники в інших мовах (замість «пані посол» вжити слово «амбасадорка», замість «мер» – «очільниця міста», «міська голова»).

Аби дотриматися гендерного балансу при називанні групи осіб різної статі, лінгвіст/к/и радять вживати обидва роди слів на кшталт «пані та панове»: студенти і студентки, журналісти і журналістки. На письмі ці слова можна об'єднувати в одне – студент/к/и, журналіст/к/и, – або писати через скісну лінію – журналісти/журналістки. Окрім цього, можна вживати збірні іменники: студентство, журналістська спільнота, товариство тощо.

Окрім цих практичних порад, можна також скористатися онлайн-словником фемінітивів.

Передбачається також створення словника фемінітивів, який використовуватиметься для позначення посад дипломатичної та державної служби з урахуванням гендерної складової. Для цього Управління кадрового менеджменту МЗС звернулося до Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України із листом щодо практичних кроків створення і впровадження такого словника.

У серпні 2021-го, важливий крок зробив і Президент України. Своїм указом він перейменував свято «День захисників України» на «День захисників та захисниць України», тим самим встановивши гендерну рівність.

НУШ відреагувала на запит суспільства. Саме тому автори підручників з української мови Олена та Андрій Іщенко, Надія Кравцова, Ольга Придаток, Катерина Пономарьова, Інна Большакова пропонують учням матеріал вправ з використанням фемінітивів. І хоча у початкових класах під час вивчення тем «Будова слова», «Іменник» та ін. термін «фемінітиви» не використовується, однак у підручниках наявні вправи на утворення їх. Так, у підручнику «Українська мова» за редакцією Н. Кравцової (3 клас) подано зразок розбору за будовою слів левиця, їжачиха [10].

Підручник за редакцією Катерини Пономарьової (3 клас) пропонує учням вправу на утворення назв професій від поданих іменників: дизайн—дизайнер—дизайнерка; програма—програміст—програмістка; лижі—лижник—лижниця; наука—науковець—науковиця та ін [14]. У підручнику Українська мова за редакцією Інни Большакової (3 клас) під час вивчення теми «Суфікс» учням пропонується записати назви професій, позначивши суфікс, причому у словах для довідки подаються парні назви професій [3]. Наприклад:

У театрі грає... і На кухні куховарить... і... . За пасікою доглядає ... і.... У лікарні працює ... і У саду працює ... і

Слова для довідки: актор— акторка, садівник— садівниця, лікар— лікарка, бджоляр— бжолярка, кухар— кухарка.

У робочих зошитах з української мови також наявні завдання на утворення фемінітивів і визначення значень суфіксів у цих словах. Наприклад, від поданих іменників утворити назви істот, позначити словотворчу роль суфіксів: лікарня— лікар— лікарка, школа— школяр— школярка, Україна—українець— українка, перукарня—перукар—перукарка, програма—програміст—програмістка, спів— співак—співачка, тренування—тренер—

тренерка, спорт—спортсмен—спортсменка [13].

Як бачимо, у текстах вправ маємо фемінітиви на позначення назв за професією, за родом діяльності, за національністю, за місцем проживання, за соціальним статусом та ін.

У читанках також наявні тексти, в яких зустрічаються фемінітиви, як от: художниця, письменниця, українка, поетеса, казкарка та інші.

Висновки. Наведені приклади вияскравлюють чинники, які насправді визначають напрям мовної політики щодо вживання чи уникання фемінітивів у публічному просторі. Очевидно, найважливішими серед них є ставлення до жінок, яке панує в конкретному суспільстві, прийняті у мовній спільності взаємини між статями, а також стан жіночого руху. Водночас аргументи, які в нас часто наводять: «звучить — не звучить», «неможливо утворити жіночу назву через збіг приголосних» — затемнюють сам факт, що Україна уже майже тридцять років живе без належного гендерного регулювання і мови, і суспільного життя загалом. Крім того, привертає увагу той факт, що норма уникати фемінітивів в українській мові була «списана» з російської. Отже, доцільне і безпечне мовне планування мало б сьогодні повернути українську мову назад у центральноевропейське русло, зокрема, завдяки частішому вживанню фемінітивів.

На сторінках посібника Богдани Стельмах та Оксани Ярош «Гендерна чутливість українських медіа» справедливо зазначено: «Суспільні стереотипні норми поведінки і сприйняття існуватимуть доти, доки буде кому їх підтримувати. Якщо ми й надалі будемо стверджувати, що «депутат», «директор», «заступник», «юрист», «бухгалтер» звучить статусніше, ніж «депутатка», «директорка», «заступниця», «бухгалтерка», «юристка», ми залишатимемося в суспільстві, відкритому для чоловіків і закритому для жінок. Ми ніколи не зможемо сказати, що проблем із дискримінацією за ознакою статі не існує, що у нас — правова держава і що жінки мають такі ж можливості для самореалізації, кар'єрного зростання, як і чоловіки. І надалі «жіночою» залишатиметься сфера обслуговування та розваг, а «чоловічою» — прийняття рішень і розподілу ресурсів».

Отож, сьогодні ми в силах повернути нашій мові те, що витіснялося, винищувалося й було забуте. Якщо фемінітиви частіше лунатимуть з медіа, художніх, публіцистичних і документальних текстів, у соцмережах, у кіно й театрі, у школі на уроках — суспільство охочіше залучатиме їх у своє мовлення. Тож підкреслимо нашу ідентичність, борімося за неї. Не відмовляймо собі в задоволенні послуговатися всім спектром багатства й різноманіття української мови, включно з фемінітивами.

СПИСОК ВИКОРСИТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Архангельська А. До проблеми словотвірної фемінізації в українській мові новітньої доби: традиція і сучасність. *Мовознавство*. 2013. № 6. С. 27-40.
2. Блог О. Пономарева: як я ставлюся до фемінітивів на кшталт членкиня. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/blog-olexandr-ponomariv43838045> (дата звернення 10.10.2025)
3. Большакова І.О. Українська мова та читання: підр. для 3 кл. закл. заг. серед. освіти (у 2 частинах): Ч1./ І.О. Большакова, М.С. Пристінська. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 112с.
4. Брус М. П. Загальні жіночі особові номінації в українській мові XVI– XVII століть: словотвір і семантика: автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Укр. мова». Івано-Франківськ, 2001. 20 с. 8.

5. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2019. 440 с.
6. Брус М. Фемінітиви української мови в переплетенні давніх і сучасних тенденцій. *Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка: Серія «Філологія»*. 2009. Вип. 46. Ч. 1. С. 61–69.
7. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови. Київ: Пульсари, 2004. 380 с.
8. Довідник з культури мови: Посібник / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Вища школа, 2005. С. 50-51.
9. Кочукова Н. І. Сучасні тенденції використання назв осіб жіночої статі в професійному та науковому мовленні. *Південний архів. Філологічні науки: збірник наук. праць*. Випуск LXVII. Херсон: ХДУ, 2017. С. 37–41.
10. Кравцова Н. Українська мова та читання: підр. для 3 кл. закл. заг. серед. освіти. У 2 ч. Ч.1./ Н.Кравцова, О.Придаток, В.Романова. Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. 144с.
11. Лишка Я. Фемінітиви в українській мові: запозичені неологізми, чи традиційні словотвірні форми? *Amnesty International Ukraine*. 2019.
12. Наказ Міністерства економіки від 18.08.2020 № 1574 «Про затвердження Зміни № 9 до національного класифікатора ДК 003:2010». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1574915-20#Text> (дата звернення: 13.10.2025)
13. Пономарьова К. Застосовую знання. Робочий зошит з української мови. 3 клас. Київ: «Оріон», 2023.
14. Пономарьова К.І. Українська мова та читання: Підр. для 3 кл. ЗЗСО (у 2 частинах): Частина 1./ К.І. Пономарьова, Л.А. Гайова. Київ: УОВЦ «Оріон», 2020. 160с.

*Стаття надійшла до редакції
12 жовтня 2025 р*

ХАРАКТЕРИСТИКА ОНЛАЙН-СЕРВІСУ КАНООТ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ, ПОВТОРЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

УДК 373.3:004.77Kahoot

БЕРЕЗОВСЬКА ВІТАЛІНА,

здобувачка освіти

Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ГОНТАР НАТАЛІЯ,

вчителька початкових класів

Краматорського НВК (ЗОШ №6-ДНЗ)

Abstract. *The article investigates the features of implementing innovative teaching methods into the educational process in primary school. The theoretical foundations of innovative learning are examined, organizational and methodological principles of using online services in the educational process are discussed, and a detailed characterization of the Kahoot online service as a tool for activating learning, revision, and knowledge assessment is provided. An analysis of the functional capabilities of Kahoot and its advantages for developing cognitive activity in junior students is conducted. The effectiveness of its use in lessons as a means of increasing student motivation and*